

PERCEPȚIILE STUDENȚILOR ASUPRA CONCEPTULUI DE CALITATE A VIEȚII

AN ANALYSIS OF STUDENTS' PERCEPTIONS REGARDING THE CONCEPT OF QUALITY OF LIFE

CZU: 159.937-057.875:330.59

<https://doi.org/10.59295/spd2025s.44>

Oxana PALADI

ORCID: 000-0002-6391-5035

E-mail: oxana.paladi@usm.md

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Diana-Elena DRAGOMIR, România

ORCID: 0009-0000-7304-0431

E-mail: ms.diana.dragomir@gmail.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *This study presents a qualitative analysis of free association data regarding the concept of quality of life as perceived by university students. The concept encompasses a broader scope than individual living standards, addressing all aspects of the conditions in which people live, including their needs and aspirations. According to the World Health Organization, quality of life refers to individuals' perceptions of their position in life within the context of the culture and value systems in which they live, and in relation to their goals, expectations, standards, and concerns. This interpretation supports the idea that quality of life is a subjective assessment embedded within cultural, social, and environmental contexts. The research sample included 256 participants—both undergraduate and master's students from Romania. The findings indicate that students perceive quality of life as a holistic and subjective experience that transcends material possessions or academic success.*

Keyword: *quality of life, free association method, student perceptions.*

INTRODUCERE

La nivel teoretic, analiza noțiunii - *calitatea vieții* a dus la apropierea definițională a acestui construct de conceptul de bunăstare subiectivă, ca urmare a includerii atât a satisfacției vieții, cât și a emoțiilor pozitive și negative în sfera lor conceptuală, ceea ce permite considerarea celor două constructe ca fiind interșanjabile. Geneza conceptului de calitate a vieții a pornit de la constatarea faptului că abundența materială, a resurselor nu reprezintă o condiție singulară pentru ca oamenii să fie mulțumiți de viața lor și că dezvoltarea doar de tip industrial are și consecințe negative. De aceea, dimensiunea psihologică a calității vieții constituie o verigă esențială, despre care se vorbește în cercetările realizate în acest domeniu de către E. Zaharia, I. Mărgineanu etc. [2].

În viziunile autorului Faraquhar, conceptul de calitate a vieții este studiat din perspectiva mai multor discipline: psihologie, filosofie, medicină, economie, științele mediului, sociologie [apud 8]. Preocupările pentru calitatea vieții nu au apărut din logica însăși a dezvoltării științei, ci au fost impuse acesteia din exterior. Ele au reprezentat răspunsul la o anumită criză a creșterii, specifică societății actuale, în concepțiile autorului I. Mărginean [1]. Calitatea vieții se definește, în literatura de specialitate, ca un concept prin intermediul căruia pot fi evaluate în toată complexitatea lor condițiile de viață, nivelul de trai, standardul și stilul de viață a populației [2]. Organizația Mondială a Sănătății definește calitatea vieții drept percepție a indivizilor asupra situațiilor lor sociale, în contextul sistemelor de valori culturale în care trăiesc și în dependență de propriile necesități, standarde și aspirații [5].

Conceptul de calitate a vieții a fost analizat și dezvoltat în societățile dezvoltate, mai precis în societatea nord-americană când președintele SUA Lindon Jhonson a reclamat că, realizările societății americane pot fi măsurate prin calitatea vieții populației băștinașe. S-a pornit de la faptul că o abundență materială nu poate să reprezinte totul pentru ca oamenii să fie mulțumiți de modul vieții lor, fapt ce impune necesitatea evaluării mai ample, globale și particulare ale problemelor de viață ale oamenilor [1].

Conform opiniei autorului T. Danii, calitatea vieții reprezintă un concept social-economic prin intermediul căruia pot fi evaluate în toată complexitatea lor condițiile de viață, nivelul de trai, standardul și stilul de viață a populației republicii [2].

Astfel, definițiile recente ale calității vieții înglobează mai mult componente psihologice decât economice, cum ar fi: starea de spirit, stilul de viață, orientările valorice, starea de sănătate (fizică și emoțională), nivelul de instruire ș.a [3].

În acest context, pornind de la studierea literaturii de specialitate s-a conturat obiectivul respectivei cercetări, de a identifica care sunt percepțiile studenților cu referire la conceptul „calitatea vieții”.

MATERIAL ȘI METODE

Pentru cercetarea realizată a fost valorificată *metoda asociației libere* sau evocarea liberă Conform metodei date subiecților li s-a propus să noteze cinci cuvinte sau îmbinări de cuvinte asemănătoare cu termenul inductor *calitatea vieții*. Avantajul acestei metode constă în faptul că subiectul evocă termenii asociați spontan și fără a fi influențați. La această etapă au fost obținuți indicatorii care indică asupra frecvenței termenilor asociativi. Totodată, subiecții antrenati în experiment au ierarhizat acești termeni asociativi, de la cel mai important la cel mai puțin important, reflectând asupra conceptului. Pentru a obține valoarea (cifra) care indică importanța termenului evocat în lanțul asociativ a fost folosită modalitatea de scriere a cuvintelor în ordine ierarhică, de la 1 la 5, cu indiciul 1 – pentru cel mai important și apropiat cuvânt, 2 – mai puțin important, iar 5 – pentru cel mai puțin important și îndepărtat cuvânt, similar scalei Likert.

Eșantionul cercetării a fost format dintr-un număr de 256 de subiecți, studenți la ciclul 1, licență și ciclul 2, master din România. Aceștia au fost participanți de gen feminin reprezentând de diferite categorii de vârstă.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Demersul analitic realizat presupune, prezentarea conținutului percepției conceptului *calității vieții* specifice întregului lot supus cercetării. De altfel, prin metoda *asociației libere*, aplicată pe un lot de 256 persoane, au fost obținuți peste 1280 termeni asociativi pentru cuvântul inductor.

Procesul a implicat o analiză tematică inductivă a răspunsurilor de asociere liberă, concentrându-se pe identificarea ideilor, conceptelor și semnificațiilor recurente. Răspunsurile brute, inițial colectate, au fost extrase sistematic pentru a facilita această analiză. În continuare prezentăm câteva teme emergente și detalierea lor:

1. Bunăstarea holistică;
2. Liniște și echilibru interior;
3. Împlinire personală și satisfacție;
4. Relații semnificative și conexiune socială;
5. Securitate materială și autonomie

1. *Bunăstarea holistică* este cea mai răspândită temă, cuprinzând dimensiunile fizică, mentală, emoțională și socială. Studenții asociază în mod constant calitatea vieții cu un sentiment cuprinzător de a se simți bine și sănătos în toate aceste domenii. Conceptele cheie includ „bunăstare generală”, „sănătate fizică și psihică”, „stare de bine” și „echilibru bio-psiho-social”.

Astfel, respondenții au definit calitatea vieții ca fiind „*nivelul pe care îl experimentează fiecare în legătură cu starea de sănătate și bunăstare*” sau „*bunăstare atât psihică cât și emoțională, socială*”. De asemenea, se menționează că este „*bunăstare fizică și psihică*” și „*echilibru bio-psiho-social*”; „un concept complex care reflectă bunăstarea generală. Include *factori obiectivi*: sănătatea, veniturile, educația, siguranța și *subiectivi*: satisfacția, echilibrul dintre muncă și timp liber”, ceea ce se aliniază cu definițiile existente.

Accentul constant pe „bunăstare” și „sănătate” în multiple dimensiuni sugerează că studenții nu percep calitatea vieții doar ca absența bolii, ci ca o stare proactivă. Această perspectivă indică o înțelegere sofisticată, care depășește simpla supraviețuire. Prin menționarea repetată a „sănătății fizice și psihice” și a „bunăstării generale”, studenții semnalează că sănătatea nu este doar o componentă, ci o condiție fundamentală pentru calitatea vieții. Includerea sănătății „mentale” și „emoționale” alături de cea „fizică” demonstrează o conștientizare a interconectării acestor aspecte, depășind un model pur biomedical al sănătății. Aceasta implică faptul că inițiativele menite să îmbunătățească calitatea vieții studenților trebuie să abordeze bunăstarea mentală și emoțională la fel de critic ca și sănătatea fizică.

Aceasta nu este o condiție statică, ci o căutare activă a stabilității în mijlocul provocărilor. Studenții se confruntă cu tranziții semnificative, presiuni academice și cerințe sociale. Menționarea repetată a „liniștii” și „echilibrului” indică o recunoaștere a factorilor de stres inerenți din viețile lor. Aceasta nu este doar o dorință pasivă, ci indică un mecanism activ de gestionare sau un rezultat dorit al navigării cu succes a acestor

provocări. Prin urmare, calitatea vieții este percepută ca fiind capacitatea de a menține o stare interioară de calm și de a echilibra cerințele externe, ceea ce reprezintă o nevoie psihologică de ordin superior.

3. *Împlinire personală și satisfacție* – este tema care se referă la sentimentul de a-și atinge obiectivele personale, de a-și realiza aspirațiile, de a se simți mulțumit cu propria viață și de a experimenta bucurie și fericire. Tema dată subliniază aspectele subiective și aspiraționale ale calității vieții. Conceptele cheie includ „mulțumire”, „satisfacție”, „împlinire”, „fericire”, „bucurie” și „realizare profesională, personală”. Printre definițiile oferite se numără „bucurie și echilibru în tot ceea ce fac”, „măsura în care reușesc să îmi îndeplinesc țelurile și dorințele” și „mulțumirea cu propria viață, realizare profesională, personală”. De asemenea, se menționează „capacitatea de a face ceea ce te face fericit” și „gradul de satisfacție pe care o persoană îl experimentează în viața sa”. Un răspuns revelator este „sentimentul de împlinire, satisfacția lucrului bine făcut, lipsa grijiilor”, alături de „împlinire pe toate planurile”.

Legătura puternică dintre calitatea vieții și împlinirea personală sugerează că studenții își definesc bunăstarea nu doar prin ceea ce *dețin*, ci prin ceea ce *fac* și *devin*. Aceasta evidențiază o mentalitate orientată spre creștere, în care dezvoltarea continuă și realizările contribuie semnificativ la calitatea vieții percepute. Pentru studenți, viața este adesea orientată spre viitor – obiective academice, aspirații profesionale, dezvoltare personală. Accentul pe „împlinire” și „satisfacție” derivate din atingerea scopurilor reflectă prezenta etapă de dezvoltare. Aceasta implică faptul că percepția calității vieții este văzută ca o călătorie de auto-actualizare, unde progresul și realizările contribuie direct la sentimentul lor de bunăstare, mai degrabă decât o stare statică.

4. *Relații semnificative și conexiune socială* - importanța relațiilor puternice și de susținere cu familia și prietenii, precum și sentimentul de apartenență la o comunitate, sunt aspecte centrale. Iubirea și sprijinul necondiționat sunt menționate frecvent. Conceptele cheie incluse sunt: „familie”, „iubire necondiționată”, „relații împlinitoare”, „persoanele dragi lângă tine”, „conexiuni profunde” și „relații sociale autentice”. În același context, răspunsurile includ și expresiile: „reprezentată de familie, iubire necondiționată, sănătate, succes, pace, bunăstare”, „să ai persoanele dragi lângă tine” și „liniștea din suflet și relațiile cu cei dragi”. De asemenea, se subliniază că este „determinată de relațiile pe care le întreținem cu cei dragi, nivelul de împlinire pe care îl avem profesional, relația cu comunitatea”. Alți respondenți au menționat „sănătate, relații de familie armonioase, statut social, confort financiar, activitate profesională făcută cu plăcere”, „relații împlinitoare cu ceilalți și cu sine” și „timp petrecut cu familia, sănătatea mea și a familiei, prietenia”.

Prioritizarea constantă a relațiilor subliniază înrădăcinarea socială a bunăstării individuale. Pentru studenți, calitatea vieții nu este o căutare solitară, ci este profund interconectată cu calitatea conexiunilor lor interpersonale. Aceasta denotă o nevoie puternică de apartenență și sprijin social. Ființele umane sunt ființe sociale, iar pentru tinerii adulți, relațiile cu semenii și familia sunt formative. Datele arată că studenții percep „iubirea”,

„familia” și „relațiile” ca fiind fundamentale pentru calitatea vieții lor. Aceasta depășește simpla interacțiune socială; indică o nevoie de conexiuni profunde, de susținere și armonioase. Această observație este esențială pentru înțelegerea sănătății mentale a studenților, deoarece izolarea socială poate diminua semnificativ calitatea vieții.

5. *Securitate materială și autonomie* – această temă, deși mai puțin dominantă decât stările interne, stabilitatea financiară, confortul material și libertatea de a face alegeri sunt recunoscute ca factori importanți care contribuie la o viață bună. Conceptele cheie includ „confort material”, „stabilitate financiară”, „bani”, „nevoile materiale satisfăcute” și „libertate de a alege”. Răspunsurile includ și expresii precum: „să am nevoile materiale satisfăcute”, „confort material, stabilitate financiară, sănătate fizică și psihică” și „sănătate, relații de familie armonioase, statut social, confort financiar, activitate profesională făcută cu plăcere”. De asemenea, se regăsesc termeni precum „siguranță, bani, iubire, oameni, sănătate” și „nivelul de satisfacere a necesităților individului de la cele de bază până la cele de dezvoltare personală, potrivit aspirațiilor”.

Factorii materiali sunt priviți în primul rând ca facilitatori, mai degrabă decât ca definiția supremă a calității vieții. Studenții recunosc că stabilitatea financiară și confortul oferă baza și libertatea necesare pentru a urmări alte aspecte, intrinsec valoroase, precum sănătatea, relațiile și împlinirea personală. Aceasta sugerează o înțelegere ierarhică a nevoilor, similară cu ierarhia lui Maslow. Menționarea explicită a „nevoilor materiale satisfăcute” și a „stabilității financiare” alături de „sănătate” și „relații” indică faptul că, deși nu sunt definiția calității vieții, aceste aspecte materiale sunt considerate condiții necesare pentru atingerea acesteia. Expresia „să-mi permit financiar un trai bun, inclusiv vacanțe” ilustrează clar modul în care securitatea financiară permite experiențe dorite, legând bunăstarea materială de timp liber și plăcere personală. Aceasta indică o viziune practică, instrumentală asupra banilor și confortului.

CONCLUZII

Conform rezultatelor cercetării realizate constatările susțin o definiție a calității vieții, care prioritizează bunăstarea subiectivă, sănătatea mentală și emoțională, și conexiunile sociale puternice, în detrimentul indicatorilor pur academici sau economici. Divergența față de metricile pur obiective implică faptul că evaluările instituționale tradiționale ale bunăstării studenților ar putea fi incomplete sau nealiniat cu prioritățile studenților. Dacă studenții își definesc calitatea vieții în primul rând prin stări interne și relații, atunci metricile universitare care se concentrează exclusiv pe media generală, ratele de retenție sau angajarea după absolvire ratează aspecte critice ale experienței lor trăite. Aceasta impune o reevaluare a modului în care succesul și bunăstarea studenților sunt măsurate și susținute în cadrul instituțiilor de învățământ.

Percepțiile studenților asupra calității vieții sunt multifacetate, profund subiective și centrate în primul rând pe bunăstarea holistică (fizică, mentală, emoțională, socială), liniștea interioară, împlinirea personală și relațiile semnificative. Securitatea materială și autonomia joacă un rol instrumental în facilitarea acestor dimensiuni centrale.

Înțelegerea calității vieții din perspectiva studenților este valoroasă pentru dezvoltarea unor sisteme de sprijin și politici eficiente și relevante. Este esențial să se creeze și să se susțină medii care să cultive diverse dimensiuni ale calității vieții, permițând studenților să se dezvolte autentic și holistic.

REFERINȚE:

1. BĂTRĂNESCU, V.; GOROBIEVSCHI, S. Influența actorilor sociali asupra calității vieții. 2014. Disponibil: http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/2687/Conf_UTM_2014_Vol_III_pg97_101.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. MĂRGINEAN, I.; BĂLAȘA, A. Calitatea vieții în România. București: Expert, 2002. 405 p. ISBN 973-618-059-X
3. POTÂNG, A.; ȘIȘIANU, A. Percepția calității vieții în funcție de tipul de personalitate. În: Studia Universitatis. Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2013, nr.5(65), pp. 115-120. ISBN 1857-2103
4. SÂRBU, A.; POTÂNG, A. Abordări conceptuale ale calității vieții și dezvoltării regionale durabile. În: INTELECTUS. 2015, nr.1, pp. 92-99. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/37096
5. WHOQOL User Manual PROGRAMME ON MENTAL HEALTH 1998. Disponibil: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/77932/WHO_HIS_HSI_Rev.2012.03_eng.pdf?sequence=1